

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

กามนิต เป็นปริศนาพยางค์แบบ ไวธีเห็นว่าปริศนาพยางค์แบบต้องถือว่ารูปแบบสำคัญที่สุด สมมูลภาพทางความหมายสำคัญรองลงมา

การละเชิงอรรถที่เจงนัยทางวัฒนธรรม ย่อมทำให้ความสมนัยทางรูปแบบพยางค์และสมมูลภาพด้านอรรถสารพยางค์ไป ผู้อ่านปริศนาเป้าหมายไม่ได้รับอรรถรสและอรรถสาร ตรงกับที่ผู้อ่านปริศนาต้นทางได้รับ

ข้ออ้างว่าอรรถสารเหล่านั้น ผู้อ่านปริศนาเป้าหมายรู้อยู่แล้ว จึงไม่ต้องเจงนัย ไปได้ในกรณี "วัฒนธรรมของภาษาทั้งสองใกล้เคียงกัน" แต่ข้ออ้างในกรณี "กามนิต" ไม่ได้ เพราะ "วัฒนธรรมของภาษาทั้งสอง" (อังกฤษ-ไทย) ไม่ได้ใกล้เคียง

เมื่อการเจงนัยทางวัฒนธรรมหายไป มุมมองของผู้ผลิตปริศนาต้นทาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้อ่านปริศนาต้นทาง ก็ย่อมจะหายไปด้วย

ในทัศนะของไวธี ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับปริศนาพยางค์แบบคือ ยุทธศาสตร์โน้มน้าปริศนาต้นทาง จึงควรคงเชิงอรรถไว้ ทำให้ผู้อ่านได้ "มอง" ผ่าน "แว่นอังกฤษ" ได้รับสารเดียวกันกับที่ผู้อ่านพากย์ภาษาอังกฤษได้รับ (ค่านึงถึงผลกระทบจากปัจจัยผู้ฟัง) ได้รู้ว่าผู้ผลิตปริศนาต้นทางต้องอธิบายอะไรและอย่างไรบ้างกับผู้อ่านปริศนาต้นทาง

เมื่อนำมาอธิบายการแปล "กามนิต" พากย์ไทย การละเชิงอรรถที่เจงนัยทางวัฒนธรรม ทำให้ผู้อ่านชาวไทย ไม่รู้ว่าผู้อ่านชาวอังกฤษ "ไม่รู้" อะไรบ้าง และผู้ผลิตปริศนาต้นทางพยายามบอกอะไรแก่ผู้อ่านปริศนาต้นทาง

ตัวอย่างจากหน้า 18-19

... so that people generally believe I must have been educated in
Takkasila.

1. The Oxford of ancient India, lying in the Punjab.

จนคนทั้งหลายเชื่อว่าข้าพเจ้าคงได้ศึกษามาจากมหาวิทยาลัยตักกสิลา
เป็นแน่แท้

หากใส่เชิงอรรถว่า "เปรียบดั่งมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดของอินเดีย
สมัยโบราณ ตั้งอยู่ในแคว้นปัญจาบ" ผู้อ่านชาวไทยก็จะได้รับรู้สิ่งที่ผู้อ่านชาวอังกฤษ
ต้องรู้เพื่อเข้าใจสถานะของตักกสิลา ประหนึ่งว่าผู้อ่านชาวไทยได้กลายเป็นชาวอังกฤษ

แต่ข้อเท็จจริง ดังที่ผู้อ่านชาวไทยทั้งหลายย่อมตระหนักดีก็คือ การ
เจงนัยดังกล่าวไม่จำเป็น เพราะบริบทวัฒนธรรมในเรื่องใกล้เคียงกับบริบทวัฒนธรรม
บริจเฉทเป้าหมาย (อินเดีย-ไทย) เช่น เพียงกล่าวว่า "มหาวิทยาลัยตักกสิลา" คนไทยก็
เข้าใจได้แล้วว่าเป็นแหล่งการศึกษาอันอุดมยิ่งในอินเดียสมัยโบราณ ไม่จำเป็นต้องเปรียบ
เทียบว่า เปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดของอินเดียสมัยโบราณ ซึ่งรังแต่จะทำให้
ผู้อ่านชาวไทย (โดยทั่วไปในสมัยที่ผลิตงานแปล "กามนิต" พากย์ไทย) งุนงงมากขึ้น
ก็เป็นได้

สรุปว่า ไรส์ไม่มีเกณฑ์ที่ครอบคลุมการละเว้นการเจงนัย (การแฝงนัย)
ทางวัฒนธรรม สำหรับกรณีวัฒนธรรม "ที่สาม" ดังในกรณี "กามนิต" พากย์ไทย เกณฑ์
ของไรส์จึงน่าจะมองว่าการละการเจงนัยดังกล่าว เป็นข้อบกพร่อง ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จ
จริงทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ละการเจงนัย

สิ่งที่ตรงข้ามกับสมมติฐานของผู้วิจัย คือ "กามนิต" พากย์ไทยมีการละ
เชิงอรรถที่เจงนัยทางวัฒนธรรมไม่มากนัก ซ้ำกลับมีการเจงนัยทางวัฒนธรรมใน

เชิงอรรถและในวงเล็บเพิ่มมากขึ้นกว่าในปริเฉทต้นทาง ดังตัวอย่างต่าง ๆ หลายตัวอย่างที่แสดงไว้ในบทที่ 3 ข้อ 3.4.6.4

การเจงนัยทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้นในเชิงอรรถและวงเล็บนี้ บางกรณียังเป็นการเจงนัยปริเฉทเป้าหมาย (มิใช่การเจงนัยปริเฉทต้นทาง) ยิ่งทำให้เป็นส่วนเกิน ทำให้อรรถสารไม่สมดุลกัน และไม่เหมาะสมกับปริเฉทมุ่งรูปแบบเนื่องจากทำให้อ่านสะดุด ดังนั้นตามเกณฑ์ของไรส์ การเจงนัยที่เพิ่มขึ้นนี้ จึงเป็นข้อบกพร่อง

ตัวอย่าง เช่น ในกามนิต หน้า 62-3 การเจงนัย “ต้นประवालพฤษ (ในแดนสวรรค์)” เป็นการเจงนัยทางวัฒนธรรม ซึ่งในกรณีนี้ ไรส์น่าจะมองว่าเป็นการ “ให้เกิน” ปริเฉทต้นทาง (อ้างแล้ว:80-1)

เหตุใดจึงมีการเจงนัยทางวัฒนธรรมในเชิงอรรถและวงเล็บเพิ่มขึ้น ทั้งที่วัฒนธรรมใกล้เคียงกัน ?

ผู้วิจัยคิดว่าอธิบายได้ด้วยความคิดเรื่อง cultural requisition. ดังได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 3 ข้อ 3.4.6.4 และหากว่าเรายอมรับคำอธิบายเรื่องการไฝ่แสวงทางวัฒนธรรม เราก็อาจพิจารณาการเจงนัยทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้นนี้ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดัดแปลงปริเฉทเพื่อทำหน้าที่ใหม่ คือหน้าที่สนองความไฝ่แสวงทางวัฒนธรรมของผู้อ่าน และจึงถือว่าไรส์มีเกณฑ์ที่ครอบคลุมถึง (คือเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลแบบดัดแปลง ช้อย่อยหน้าที่พิเศษ)

อย่างไรก็ดี หากว่าเกณฑ์ของไรส์สนับสนุนการเจงนัยเพิ่มขึ้นเนื่องจากถือว่าเป็นปริเฉทดัดแปลง ซึ่งมีหน้าที่สนองความไฝ่แสวงทางวัฒนธรรมของผู้อ่าน ปริเฉทเป้าหมาย การละการเจงนัย (ในกรณี “ตักกสิลา”) ก็ย่อมเป็นข้อบกพร่อง เพราะไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยผู้ฟัง (ผู้อ่านพากย์ต้นทาง) ทำให้ผู้อ่านพากย์แปลไม่ “เห็น” ว่าผู้อ่านพากย์ต้นทางคืออังกฤษ

แต่ข้อเท็จจริงทางการสื่อสารและวัฒนธรรมแสดงว่าการละการเจงนัยในกรณี “ตักกสิลา” นี้เหมาะสมแล้ว จึงเท่ากับว่าเกณฑ์ของไรส์ครอบคลุมไปไม่ถึงกรณีละการเจงนัยในข้อนี้

สรุปแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาจากประเด็น "วัฒนธรรมที่สาม" ซึ่งอยู่นอกกรอบความคิดของไรส์ เกณฑ์ของไรส์จึงครอบคลุมไปไม่ถึง ไม่สามารถอธิบายการเพิ่มและลดการเจ้านัยทางวัฒนธรรมนี้ได้อย่างเหมาะสมตามข้อเท็จจริง

อีกตัวอย่างที่น่าสังเกตคือ ในกามนิต หน้า 20-1 แปล "muslin from Benares" ว่า "กาสิกพัสตร์ (ผ้าบางพาราณสี)" ข้อความในวงเล็บเจ้านัยคำแปลว่า "กาสิกพัสตร์" ไม่ได้เจ้านัยวลีจากบริเจตต้นทางว่า muslin from Benares

การแปลว่า "กาสิกพัสตร์" ดังกล่าวเป็นการโน้มหาล้านวนภาษา"แขก" เพื่อให้เกิดรสภาษาต่างประเทศ (อินเดีย) ตามวัฒนธรรมท้องเรื่อง ถือเป็นยุทธศาสตร์ "โน้มหาล้านวน/วัฒนธรรมต่างประเทศ" (foreignization)

วัฒนธรรมไทยใกล้กับวัฒนธรรมอินเดีย ยิ่งกว่าวัฒนธรรมอังกฤษ คนไทยใฝ่แสวงวัฒนธรรมอินเดีย เนื่องจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ การใช้ "ล้านวนไทยปนแขก" จึงยอมรับได้มากกว่าและคุ้นเคยยิ่งกว่า "ล้านวนไทยปนฝรั่ง" แต่ทั้งสองล้านวนต่างก็เป็นวิธีการแปลแบบโน้มหาล้านวน/วัฒนธรรมต่างชาติ

ในแง่ของไรส์ การโน้มหาล้านวนวัฒนธรรมของบริเจตต้นทาง หมายถึง วัฒนธรรมใดในกรณีเรื่องกามนิต ?

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า ประเด็น "วัฒนธรรมที่สาม" นี้เองที่เป็นปัญหาเพราะไรส์ (และในดาก็เช่นกัน) ไม่ได้คำนึงถึง ไรส์กล่าวถึง "วัฒนธรรมของภาษาต้นทาง" ซึ่งในที่นี้ก็คือภาษาอังกฤษ ในขณะที่เนื้อเรื่องของบริเจตต้นทางอยู่ในบริบทวัฒนธรรมอินเดีย ดังนั้นประเด็นนี้จึงยังคงคลุมเครืออยู่

ผู้วิจัยเห็นว่า หากจะนำเกณฑ์ของไรส์มาใช้โดยอนุโลมในกรณี "กามนิต" ก็อาจจะเป็นไปได้ในลักษณะดังนี้คือ เมื่อพิจารณาบริบทภาษา ให้โน้มหาล้านวนภาษาอังกฤษ แต่เมื่อพิจารณาประเด็นบริบทวัฒนธรรม ให้โน้มหาล้านวนวัฒนธรรมอินเดีย แต่ต้องเป็นบริบทวัฒนธรรมอินเดียที่มองผ่านสายตาสายตาอังกฤษ (เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยได้รับอรรถรสเสมือนกับที่ผู้อ่านบริเจตภาษาอังกฤษได้รับ) หากมองผ่านสายตาไทย ก็

เป็นการแปลแบบโน้มน้าบริจเฉทเป้าหมาย ซึ่งไรส์เห็นว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับใช้แปลบริจเฉทมุ่งรูปแบบ แต่ความคิดนี้จะนำมาปฏิบัติได้เพียงใด ผู้วิจัยยังไม่อาจตอบได้

อย่างไรก็ดี นี่คือนิยามของยุทธศาสตร์ประการหลังนี้เองที่ผู้แปล "กามนิต" พากย์ไทยใช้ ผู้แปลได้ใช้วิธีโน้มน้าบริจเฉทเป้าหมาย คือ มองวัฒนธรรมอินเดียที่ผ่านสายตาชาวไทย หรือในบางครั้งบางตอนที่ผู้แปลคงรสชาติ "ความแปลกของต่างชาติ" ไว้ ก็จะเป็นวัฒนธรรมอินเดียตามที่คนไทยเข้าใจและใฝ่แสวง สรุปว่า ไม่ว่าจะอย่างไร ผู้แปลก็หลีกเลี่ยง อินเดียในสายตาอังกฤษ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาประการสำคัญได้แก่ยุทธศาสตร์การแปล "กามนิต" พากย์ไทย (โน้มน้าบริจเฉทเป้าหมาย) ไม่ตรงกับยุทธศาสตร์ที่ไรส์แนะนำสำหรับบริจเฉทมุ่งรูปแบบ (โน้มน้าบริจเฉทต้นทาง) ยกเว้นข้อความบางส่วนที่ต้องดัดแปลงด้วยเหตุผลทางศาสนาและคติความเชื่อ ที่ผู้แปลใช้ยุทธศาสตร์ตรงกับที่ไรส์แนะนำ คือโน้มน้าบริจเฉทเป้าหมาย

ผู้แปลได้นำเสนอ "อินเดีย" ในสายตาของผู้อ่านเป้าหมาย แต่ก็มีความพยายามพาผู้อ่าน ช้ามไปสัมผัส "อินเดีย" อันเป็นโลกต่างแดน กระนั้นแต่ก็ยังเป็น "อินเดีย" ที่ผู้แปลได้กลั่นกรองแล้วว่าต้องการให้ผู้อ่านได้สัมผัส รวมทั้งได้กลั่นกรองแล้วว่าสมควรให้รับเข้ามาสู่วัฒนธรรมไทย เป็น cultural requisition (กมุภการ, กาสึกพัลลตร์, การศึกษาของกามนิต)

ยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน กระทบต่อการประเมินคุณภาพ การแปลแบบโน้มน้าภาษาและวัฒนธรรมเป้าหมาย อันทำให้งานแปลอ่านราบรื่นราวงานประพันธ์ในภาษาเป้าหมาย กลายเป็นจุดบกพร่องไปในสายตาของไรส์ เพราะอรรถรสวัจนลีลา ที่ "แปลกรสแปลกถิ่น" หายไปสิ้น ผู้อ่านไม่ได้ไป "เยือนต่างแดน"

แม้ผู้อ่านอาจจะไม่สามารถยอมรับการอาจมอง "อินเดีย" ผ่านสายตาอังกฤษได้ แต่จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้อ่านชาวไทยได้รู้สึกถึงความแปลกทางวัฒนธรรม อย่างที่ผู้อ่านชาวอังกฤษรู้สึก? ความ "วิเทศ" (exoticism) ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องพ่วงลงไปบ้างอย่างไรช่วยไม่ได้

ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสังเกตคือ แม้ปริเฉทต้นทางจะมีการเจงนัยทางวัฒนธรรมอยู่หลายตอน ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจอะไร เช่น ตักสิลา (หน้า 18) ทำน้ำ (หน้า 24) และหิมวัต (หน้า 60) เป็นต้น แต่ก็มี คำ (นามวลี) หลายคำที่น่าจะเจงนัย แต่กลับไม่มีการเจงนัยทางวัฒนธรรม ทั้งที่ผู้อ่านโดยทั่วไป (receivers) ซึ่งเป็นชาวตะวันตกไม่น่าจะรู้จัก เช่น Vasanta season (อ้างแล้ว:58) Indra (อ้างแล้ว:62) Krishna (อ้างแล้ว:62) Nala and Damayanti (อ้างแล้ว:62) Thugs (หน้า 96) เป็นต้น

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าปริเฉทต้นทาง (ภาษาอังกฤษ) อาจมุ่งสื่อสารกับผู้อ่าน (addressee หรือ target audience) ที่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมอินเดีย หรืออาจต้องการให้เกิดอรรถรสของความวิเทศ (exoticism) โดยไม่ต้องการใส่เชิงอรรถมากเกินไปจนทำให้อ่านสะดุด กลายเป็นตำราภาคราศึกษา

นอกจากนี้ ผู้ผลิตปริเฉทต้นทางอาจต้องการ “เยินยอ” ความรอบรู้วัฒนธรรมของผู้อ่านก็ได้ Keith Harvey อ้าง Gutt (Gutte, 1991 อ้างถึงใน Harvey, 1998/2000:39) ว่า หากปริเฉทเป้าหมายไม่ทำให้เกิดผลอย่างเดียวกันกับที่ปริเฉทต้นทางได้กระตุ้นให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน คือเยินยอความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้อ่าน (“...the effect of flattery of its readers' cultural knowledge...”) จะทำให้มีผลไม่สมดุลของผล และผู้แปลควรชดเชย (compensate) เพื่อให้ได้ผลในทางเยินยอที่สมดุลกัน แต่ Gutt กล่าวว่า ปัญหาคือจะชดเชยอย่างไร ณ จุดเดียวกัน หรือด้วยจำนวนครั้งที่เท่ากัน หรือด้วยผลสะสมรวมของปริเฉททั้งปริเฉท

แต่การ “เยินยอ” ดังกล่าว ย่อมหมายถึงการแฝงนัย อันเป็นยุทธศาสตร์ที่สวนทางกับที่ใช้ในการแปลเรื่อง “กามนิต” พากย์ไทย ดังนั้น สมมูลภาพในด้านนี้ก็ย่อมพร่องไปด้วย

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่า อรรถสดังกล่าวย่อมคลายลงไปในพากย์ไทย เพราะผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคยกับวัฒนธรรมอินเดียอยู่แล้ว ดังนั้นแม้คำแปลจะตรงกัน แต่ระดับความแฝงนัยทางวัฒนธรรมย่อมไม่เท่ากัน ในพากย์อังกฤษซึ่งควรจะต้องการเจงนัยแต่ไม่มี จึงมี “ความแฝงนัย” สูงกว่าในพากย์ไทย ซึ่งผู้อ่านคุ้นเคยกับคำว่า วสันตฤดู พระอินทร์ พระนล ฯลฯ

เมื่อผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของไรส์ประเมินคุณภาพงานแปลเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทย เพื่อตรวจสอบการใช้งาน ว่าสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ใน "กามนิต" ได้หรือไม่และอย่างไร โดยได้เปรียบเทียบกับมุมมองของนักวิชาการท่านอื่น ๆ แล้ว ผู้วิจัยพบว่า เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์ สามารถใช้ประเมินคุณภาพงานแปลเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทยได้อย่างมีขีดจำกัดอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะไรส์ไม่ได้คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนอย่างกรณี "กามนิต"

ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาในการใช้งาน มีสามประเด็น คือ

ประเด็นแรกคือเรื่องความสมนัยทางรูปแบบ ไรส์มีความเห็นต่างจากไนดาในเรื่องสมมูลภาพพลวัต กล่าวคือไรส์เห็นว่าการดัดแปลงรูปแบบเพื่อรักษาผลทางสุนทรียะที่สมนัยกัน ควรนำมาใช้กับปริจเฉทมุ่งจูงใจเป็นสำคัญ ในกรณีนี้ ผู้วิจัยเข้าใจว่าไรส์กำลังคิดถึงการดัดแปลงรูปแบบอย่างมาก เช่นแปลงร้อยแก้วเป็นร้อยกรอง เป็นต้น แต่ผู้วิจัยคิดว่าการดัดแปลงรูปแบบในระดับที่ไม่มากถึงขนาดนั้น เช่นการปรับวจนลีลาไปบ้าง (ดังตัวอย่างเรื่องภาษาสเปนและภาษาเยอรมัน) เพื่อให้ได้ผลทางสุนทรียะที่ใกล้เคียงกันยิ่งขึ้น น่าจะนำมาใช้กับปริจเฉทมุ่งรูปแบบได้ด้วย และย่อมอธิบายการดัดแปลงวจนลีลาด้วยการละความในเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทยได้ดี

ประเด็นที่สองคือ ยุทธศาสตร์การแปลของไรส์และของท่านเสฐียรโกเศศแตกต่างกัน ไรส์ให้ใช้การแปลแบบโน้มหาปริจเฉทต้นทาง (สำหรับการแปลปริจเฉทมุ่งรูปแบบ) ในขณะที่ท่านเสฐียรโกเศศใช้ยุทธศาสตร์การแปลแบบโน้มหาปริจเฉทเป้าหมาย

ประเด็นนี้ส่งผลกระทบต่อการประเมินคุณภาพงานแปลเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทย ไรส์กำหนดแล้วว่าปริจเฉทมุ่งรูปแบบต้องแปลแบบโน้มหาปริจเฉทต้นทาง แต่ก็ยอมให้โน้มหาปริจเฉทเป้าหมายได้หากเป็นปริจเฉทที่ได้รับผลกระทบจากคติทางศาสนา แต่แนวทางของผู้แปล "กามนิต" พากย์ไทย มุ่งโน้มหาปริจเฉทเป้าหมายโดยตลอด การตัดสินใจของผู้แปลจึงไม่ตรงกับการตัดสินใจที่ไรส์เสนอแนะ เมื่อใช้เกณฑ์ของไรส์มาประเมิน ก็ย่อมได้ผลว่าผู้แปลใช้วิธีการแปลที่ไม่เหมาะสม

ผู้วิจัยเห็นว่าที่จริงแล้ว ยุทธศาสตร์การแปล เป็นประเด็นปัญหาทางอุดมการณ์ ที่ต้องโต้แย้งกันว่ายุทธศาสตร์อย่างใดเหมาะสมกว่ากันในกรณีนี้

อย่างไรก็ดี หากเราถือเอาข้อเท็จจริงในการใช้งานเป็นเกณฑ์ตัดสินงานแปลเรื่องกามนิตซึ่งเป็นที่นิยมยกย่องอย่างยิ่งในสังคมเป้าหมายมาเป็นเวลานาน และเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของสังคมเป้าหมายไปแล้ว น่าจะเป็นข้อพิสูจน์ได้ถึงความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ที่ท่านผู้แปลเลือกใช้

ประเด็นที่สามคือ ประเด็นผลกระทบจากปัจจัยผู้ฟัง ซึ่งไรส์ใช้ระบุว่หมายถึง "ผู้อ่านปริจเฉทต้นทาง" จึงไม่ครอบคลุมถึงบริบทวัฒนธรรมอินเดีย "ในเนื้อเรื่องของปริจเฉทต้นทาง"

เมื่อเราคำนี้ถึงข้อเท็จจริงทางบริบทวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องในการแปล "กามนิต" พากย์ไทยแล้ว เราจะพบว่าการประเมินคุณภาพงานแปลตามเกณฑ์ของไรส์ไม่สามารถอธิบายการละการเจงนัยทางวัฒนธรรมในปริจเฉทเป้าหมายได้อย่างตรงกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เพราะเกณฑ์ของไรส์ไม่ครอบคลุมกรณีบริบทวัฒนธรรมของปริจเฉทต้นทางใกล้กับบริบทวัฒนธรรมของปริจเฉทเป้าหมาย เช่นเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทย ดังนั้นจึงเท่ากับว่า เกณฑ์ของไรส์ไม่สามารถใช้ได้ทุกกรณีอย่างเป็นสากล

สรุปว่า จากการทดสอบพบว่าเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของไรส์

1. ใช้ประเมินคุณภาพงานแปลในคู่ภาษาอังกฤษ-ไทยได้
2. ไม่ครอบคลุมกรณีงานแปลที่ปริจเฉทต้นทางมีบริบทวัฒนธรรม ห่างจากปริจเฉทต้นทาง แต่ใกล้กับบริบทวัฒนธรรมของปริจเฉทเป้าหมาย ดังเช่นในกรณีงานแปลเรื่อง "กามนิต" พากย์ไทย

ข้อจำกัดนี้หมายความว่าเกณฑ์ของไรส์ไม่ครอบคลุมงานแปลทุกชนิด แต่ไม่ได้หมายความว่าเกณฑ์ของไรส์จะไม่เหมาะสมนำมาใช้ การตรวจพบข้อจำกัดดังกล่าวเพียงแต่หมายความว่าผู้นำเกณฑ์ไปใช้พึงตระหนักในข้อจำกัดของเกณฑ์ จึงจะสามารถนำเกณฑ์ไปใช้ได้เหมาะสมและได้ประโยชน์ตามสมควร